

Motion till riksdagen 2008/09:N437

av **Sven Bergström (c)**

Förnybar energi som motor i regional utveckling

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om behovet av en utredning för att belysa hur investeringar i förnybar energi kan generera industriell utveckling lokalt och regionalt.

Motivering

I Europa såväl som i andra världsdelar växer storstäderna medan befolkningen på landsbygden och de mindre städerna tenderar att minska. Människor söker sig till förbättrade levnadsvillkor, men för många kan flytten också leda till ett utanförskap. Många gånger kan brist på arbete i hemorten vara orsaken till flytten och inte nödvändigtvis en verklig önskan att lämna hembygden. För unga människor kan det handla om studier som bara kan erbjudas vid högskolor och universitet.

Där landsbygden tappar befolkning, och då särskilt många i den yngre generationen, skapas stora demografiska, sociala och ekonomiska konflikter som kan leda till främlingsfientlighet och onödiga politiska spänningar mellan stad och land. Samtidigt är stad och land två sidor av samma gemenskap där den ena inte kan fungera utan den andra. Balansen mellan stad och land är viktig för att skapa ett uthålligt och harmoniskt samhälle. Men med ökad globalisering, växande klimathot och snabba förändringar på en rad områden riskerar konflikterna att skärpas allt mer.

De massiva satsningar på förnybar energi som EU och Sverige nu genomför kan bli ett bidrag till att ändra på denna utveckling. Ett brobyggande mellan stad och land är möjligt samtidigt som Sverige ges ökade möjligheter att utveckla nya exportindustrier som verkligen skapar nya arbetstillfällen i hela landet.

Fel! Okänt namn på

En viktig källa till Sveriges välstånd, både historiskt och framöver har varit vår rika tillgång till vattenkraft. Värdet, i form av statliga skatteintäkter från den vattenkraftsproduktion som byggts ut, är omfattande och utgör en viktig bas för Sveriges välfärd.

Vattenkraften är en ren och förnybar energikälla. Värdet kommer därför att ständigt öka. De stora vattenkraftstillgångarna i skogslänen har emellertid främst skapat tillväxt någon annanstans och inte i de bygder som släppt till sitt strömmande vatten. I vattenkraftskommunerna är de tydligaste spåren av de rikedomar som ständigt produceras, stor påverkan på miljön och förändringar i landskapet. Stagnerande samhällen, åldrande befolkning och ett förödmjukande bidragsberoende har blivit resultatet. Detta är en oacceptabel – och djupt orättvis – situation, som kan brytas när vi nu står inför utbyggnad av bioenergi och vindkraft i stor skala.

När de stora investeringarna än en gång avser produktion av förnybar energi finns ett gyllne tillfälle att etablera en modell som ger långsiktig utvecklingskraft också i berörda bygder. Den kreativitet och skaparkraft som också finns i dessa bygder måste få möjlighet att blomma upp med full styrka. Utvecklingen av den förnybara energin i form av bl.a. bioenergi och vindkraft är en unik möjlighet för Sverige att bygga stabiliserande broar mellan stad och land, att ge ungdomsgenerationen framtidshopp och inte minst att skapa små och medelstora företag som kan växa och ge Sverige de nya arbetstillfällena som vi så väl behöver.

Kommuner som omfattas både av stora industriella nedläggningar eller utflyttning och samtidigt stora satsningar på förnybar energi, ibland statligt delfinansierade, bör enligt vår mening kunna ges en status som särskilda "utvecklingskommuner". Detta för att utvärdera hur samverkan mellan stad och land skall kunna utvecklas i framtiden så att den unga generationen än en gång får möjlighet att komma in i arbetslivet utifrån de resurser och förutsättningar som redan finns lokalt. En synergieffekt är att den personliga självkänslan stärks och att kommuner och regioner känner sig delaktiga i omställningen av den nationella energiproduktionen.

Vi föreslår att en modell med både "proportionalitet och subsidiaritet" skall gälla för de satsningar som nu görs på förnybar energi över hela landet.

Med proportionalitet menar vi här att stora investeringar i förnybar energi i olika kommuner också skall ge berörda kommuner proportionellt rimliga resurser för att ta till vara den industriella utveckling som blir möjlig. Det kan i praktiken innebära att utvecklingskommuner ges särskilda möjligheter till ekonomiskt stöd och snabbare handläggning, via partnerskapen och EU:s strukturfonder.

Med subsidiaritet menar vi här att kommuner med stora nedläggningar och varsel skall ges reella möjligheter att ersätta gamla arbetstillfällena med nya inom den förnybara energisektorn och även ges egen möjlighet till erforderlig kompetensuppbyggnad i kommunen, en hjälp till självhjälp. Det kan i praktiken innebära att utvecklingskommuner ges ökade möjligheter att själva driva organisatoriska och ekonomiska pilotprojekt på dispens som inte blir nationellt prejudicerande innan de utvärderats.

Fel! Okänt namn på

Många av dagens beslutsfattare inom industri, akademi och politik kunde en gång börja tjäna egna pengar genom att gå till lokala industrier och be om ett jobb, oftast gick det att komma redan dagen efter man slutat i skolan för att hjälpa till. Den möjligheten håller på att helt försvinna och en utväg blir då att flytta till storstaden för att studera för att sedan kanske aldrig mer återvända till sin hembygd.

Sverige behöver ytterligare förbättra den regionala utvecklingspolitiken så att hela landet ges förutsättningar att växa och utvecklas. Det är viktigt att kommuner och regioner kan arbeta med stabila och förutsägbara inkomster under den omställning som vi står inför.

En lokal kompetensuppbyggnad avseende förnybar energi kommer att tillföra kommunerna egen expertis men även möjliggöra för den unga generationen, som så önskar, att på ett kvalificerat sätt verka och erhålla arbete i sina hemortskommuner alltifrån småföretag till internationella exportföretag. I båda fallen underlättas och påskyndas den omställning som behövs.

Denna "återbäring" till vind- och bioenergikommunerna kan ses i ljuset av de många vattenkraftskommuner som genererar stora rikedomar men inte fått mycket tillbaka under årens lopp. Vår modell för "återbäring" är ett upplägg som värdesätter det lokala och regionala värdeskapandet till gagn för hela landet. I dag strömmar värdena ofta till Stockholm för att sedan till en mindre del komma tillbaka i form av pengar i strukturfonder och regionalpolitiskt stöd. Detta ger det falska intrycket att till exempel vattenkraftskommunerna är bidragsmottagare när de i själva verket är stora bidragsgivare till den gemensamma välfärden i vårt land.

Det är nu läge att ta vara på möjligheten att låta satsningar på vindkraft och bioenergi bli motorer för utveckling i berörda kommuner och regioner. För de regioner som producerar kraft skulle en "återbäring" av detta slag betyda mycket för utveckling och kompetensuppbyggnad inte minst i den yngre generationen. Pengar som väl behövs för att stärka dessa kommuner och regioner.

För att precisera hur en modell enligt ovan skulle kunna förverkligas behövs som vanligt en utredning. En sådan utredning bör lämna förslag på hur ett system kan utformas som innebär att investeringsmedel kan växlas ut till nytta för regioner och kommuner som producerar förnybar energi och där ett viktigt mål är att stärka den regionala utvecklingen.

Stockholm den 2 oktober 2008

Sven Bergström (c)